

ข่าวโทรทัศน์ที่มีคุณภาพในทัศนะผู้สื่อข่าวและผู้รับสาร

ชยุตม์ เหมจักร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-03-0259-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 20544832

THE QUALITY OF TELEVISION NEWS : VIEWS FROM REPORTERS AND AUDIENCES

Mr. Chayuth Hammajak

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Mass Communication

Department of Mass Communication

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-03-0259-9

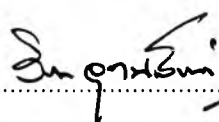
หัวข้อวิทยานิพนธ์   ข่าวโทรทัศน์ที่มีคุณภาพในทัศนะผู้สื่อข่าวและผู้รับสาร
โดย   นายชยตม์ เหมจักร
สาขาวิชา   การสื่อสารมวลชน
อาจารย์ที่ปรึกษา   อาจารย์สุภาพร โพธิ์แก้ว

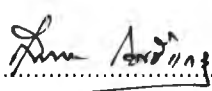

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วิภา อุดมฉันท)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์สุภาพร โพธิ์แก้ว)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

ชยุดม์ เหมจักร : ข่าวโทรทัศน์ที่มีคุณภาพในทัศนะผู้สื่อข่าวและผู้รับสาร (THE QUALITY OF TELEVISION NEWS: VIEWS FROM REPORTERS AND AUDIENCES) อ.ที่ปรึกษา : อาจารย์สุภาพร โพธิ์แก้ว, 201 หน้า. ISBN 974-03-0259-9

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้แนวคิดเรื่องคุณภาพข่าว และแนวคิดเกี่ยวกับผู้รับสาร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของข่าวโทรทัศน์ที่มีคุณภาพในทัศนะผู้สื่อข่าวและผู้รับสาร อันจะทำให้ทราบแนวทางที่ใช้ในการประเมินคุณภาพข่าวของคนทั้ง 2 กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับข่าวโดยตรง เก็บข้อมูลจากผู้สื่อข่าวของสถานีโทรทัศน์ ช่อง 3 ช่อง 5 ช่อง 7 ช่อง 9 และไอทีวี จำนวน 37 คน ด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึก ส่วนผู้รับสารในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำนวน 41 คน เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กลุ่ม

ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมข่าวโทรทัศน์ที่มีคุณภาพในทัศนะของผู้สื่อข่าวและผู้รับสารสอดคล้องใกล้เคียงกันมาก คือ 1. ต้องเป็นข่าวที่มีผลกระทบและเป็นประโยชน์กับประชาชน 2. เสนอแต่ข้อเท็จจริงที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง 3. ต้องมีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ 4. ข่าวมีความเป็นกลางและเป็นธรรม 5. มีข้อมูลครบถ้วนทั้งรอบและลึก 6. ข่าวต้องสั้นกระชับ เข้าใจง่ายและน่าสนใจชวนติดตาม แต่ภายใต้กรอบความคิดที่คล้ายกัน เมื่อพิจารณาลงในรายละเอียด กลับพบว่า ทัศนะบางส่วนมีจุดเน้นหนักหรือการตีความที่แตกต่างกันได้แก่ เรื่องที่มีผลกระทบ ผู้รับสารให้ความสำคัญกับเรื่องที่มีผลกระทบใกล้ตัว ต่างจากผู้สื่อข่าวที่เน้นเสนอเรื่องที่กระทบคนจำนวนมาก ในส่วนข้อเท็จจริง ผู้รับสารเรียกร้องให้เสนอข้อเท็จจริงทั้งหมดอย่างตรงไปตรงมา ขณะที่ผู้สื่อข่าวยินยอมให้เสนอข้อเท็จจริงเพียงบางส่วนได้ เรื่องความถูกต้อง ผู้รับสารเห็นว่าความถูกต้องสำคัญกว่าความรวดเร็วต่างกับผู้สื่อข่าวที่ความถูกต้องมาควบคู่กับความรวดเร็ว

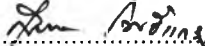
ทั้งนี้ เป็นผลเนื่องมาจากผู้สื่อข่าวได้ปรับเปลี่ยนทัศนะหลายส่วนให้เหมาะสมกับสภาพการปฏิบัติงานจริงที่ต้องผลิตข่าวภายใต้แรงกดดันจากฝ่ายต่างๆ เช่น ด้านการเมือง ด้านธุรกิจ และทรัพยากรการผลิตข่าวที่จำกัด ดังนั้นทัศนะคุณภาพข่าวบางส่วนของผู้สื่อข่าวจึงมีลักษณะยืดหยุ่น ไม่มีตัวชี้วัดคุณภาพที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม และเปลี่ยนไปวัดคุณภาพข่าวจากการปฏิบัติงานของผู้สื่อข่าวมากกว่าจะวัดจากผลผลิตข่าว ขณะที่ทัศนะคุณภาพข่าวส่วนใหญ่ของผู้รับสาร ตัวชี้วัดคุณภาพข่าวมุ่งเน้นประโยชน์ที่จะได้รับจากข่าว ซึ่งต้องเห็นชัดเจนเป็นรูปธรรมจากตัวผลผลิตข่าว ตลอดจนเป็นทัศนะที่มั่นคง ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง เพราะผู้รับสารเป็นผู้ใช้ประโยชน์โดยตรงจากข่าว ย่อมเรียกร้องสิ่งที่มีคุณภาพมากที่สุด แม้จะเข้าใจข้อจำกัดของสื่อโทรทัศน์และข้อจำกัดในการปฏิบัติงานของผู้สื่อข่าว

ภาควิชา สื่อสารมวลชน

สาขาวิชา สื่อสารมวลชน

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4285223028 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEYWORD : TELEVISION NEWS / QUALITY EVALUATION / AUDIENCES' VIEWS / REPORTERS' VIEWS

CHAYUTH HAMMAJAK : THE QUALITY OF TELEVISION NEWS : VIEWS FROM REPORTERS AND AUDIENCES. THESIS ADVISOR : SUPAPORN PHOKAEW. 201 pp. ISBN 974-03-0259-9

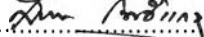
This study is a qualitative research based on concepts of news quality and audiences. The objectives of this research are to clarify the quality of TV news from reporters and audiences. The data was collected by in-depth interviews method with 37 reporters from channel 3,5,7,9 and itv and group interviews method with 41 audiences in Bangkok and outskirts.

The results indicate that reporters and audiences share essential views of news quality. The following factors are agreed by both reporters and audiences 1. The quality of news must impact or benefit to audiences. 2. Contents must contain only facts which have been checked, and have reliable evidences, impartiality and justice, and breadth and depth of information. 3. It must be concise , understandable and interesting. Eventhough they have similar general views, their subjective views are different in giving meanings or emphasis. In selecting news story, audiences are more concerned about news which have direct impact to them while reporters are concerned about news impact to the large public. Being facts, audiences require only truth of information while reporters may give half-truth information. For accuracy, audiences views accuracy of information is more essential than recentness while reporters views accuracy of information is as essential as recentness. Moreover, reporters' views are frequently changed according to each situation under economic pressure, political pressure and resources constraint. As a result, the reporters have unstable and unclear-cut indicators for news quality. News quality is subjected to the quality of reporters' working situation rather than quality of outcome. Meanwhile, the audiences' indicators for news quality are based on news benefit which can be seen from news production. They are obvious and stable because audiences receive direct benefit so audience would require best quality news although they understand the limits of TV media and limit of reporters' working situation.

Department/Program Mass Communication

Student's signature.....

Field of study Mass Communication

Advisor's signature.....

Academic year 2001

Co-Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

ผลสำเร็จของวิทยานิพนธ์นี้ จะไม่เกิดขึ้นหากไม่ได้รับความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากอาจารย์ สุภาพร โพธิ์แก้ว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ตรวจพิจารณา ให้คำแนะนำ ตลอดจนถ่ายทอด ประสบการณ์และความรู้ความสามารถที่ได้คลุกคลีในวงการข่าว อันเป็นประโยชน์แก่งานวิจัย กราบขอบพระคุณ รศ.วิภา อุตมฉันทน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รศ.จุมพล รอดคำดี กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้สละเวลาอันมีค่าคอยให้คำแนะนำเพิ่มเติมและตรวจทานความ สมบูรณ์ของงานวิจัย ที่ขาดไม่ได้คือ รศ. ดร.กาญจนา แก้วเทพ ดร.กิตติ กันภัย ผู้สร้างแรงบันดาลใจ และความมุ่งมั่นที่จะทำการศึกษารื่องนี้ รวมทั้ง รศ.แล ดิลกวิทยรัตน์ และผู้บริหาร หัวหน้าทุกคนใน ช่อง 3 ที่ให้โอกาสผู้วิจัยได้เข้ามาศึกษาจนบรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งใจไว้

ขอขอบคุณอาจารย์ในคณะอีกหลายท่านที่คอยถามความคืบหน้าและให้กำลังใจอยู่เสมอ ที่สำคัญคือ บรรณารักษ์ ผู้สื่อข่าว เจ้าหน้าที่ทุกสถานที่สละเวลาและให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลด้วยความยินดีทุกครั้ง รวมถึงผู้รับสารทุกคนที่เต็มใจให้ข้อมูล ความคิดเห็นที่มีประโยชน์ทั้งต่องาน วิจัยและวิชาชีพของผู้วิจัย

ตลอดจนน้องๆ เพื่อนทุกสถาบันที่คอยให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กำลังใจจากพ่อแม่ น้า และน้องทุกคน อีกทั้งผู้ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของผู้วิจัย คือน้องๆที่น่ารัก อย่างพี่เหมียว ลี พิก ซึ่งช่วยผลักดันงานวิจัยประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ท้ายสุดสำหรับประโยชน์ที่ได้จากงานวิจัยเรื่องนี้ ขออุทิศความดีให้ปู่ย่า ผู้อบรมสั่งสอนและส่ง เสียดให้เล่าเรียนแต่เยาว์วัย

ชยุตม์ เหมจักร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1. บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา.....	1
1.2 ปัญหาวิจัย.....	7
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	7
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	7
1.5 นิยามศัพท์.....	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพข่าว.....	9
2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพข่าวในเชิงอุดมคติ.....	11
2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพข่าวของผู้สื่อข่าว.....	19
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับผู้รับสาร.....	25
2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของผู้รับสาร.....	25
2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการเลือกสรรของผู้รับสาร.....	27
3. ระเบียบวิธีวิจัย	
3.1 กลุ่มตัวอย่าง.....	35
3.2 ระยะเวลาการเก็บข้อมูล.....	44

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

3.3	ขั้นตอนการทำวิจัย.....	44
3.3.1	ขั้นเตรียมความพร้อม.....	44
3.3.2	ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
3.3.3	ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
3.3.4	ขั้นนำเสนอผลการวิจัย.....	48
4.	ทักษะที่ใช้ประเมินคุณภาพข่าวของผู้สื่อข่าว	
	ช่วงที่ 1 คุณลักษณะของข่าวโทรทัศน์ที่มีคุณภาพ.....	49
4.1	ประเด็นข่าว.....	50
4.2	เนื้อหาข่าว.....	62
4.2.1	ข้อเท็จจริง.....	63
4.2.2	ความถูกต้อง.....	67
4.2.3	ความน่าเชื่อถือ.....	75
4.2.4	ความเป็นกลาง.....	80
4.2.5	ความสมบูรณ์.....	86
4.2.6	ความลึก.....	92
4.3	วิธีการนำเสนอ.....	95
4.3.1	สั้นกระชับ.....	95
4.3.2	เข้าใจง่าย.....	97
4.3.3	น่าสนใจ ชวนติดตาม.....	102
	ช่วงที่ 2 ทักษะคุณภาพข่าวที่สะท้อนจากผลการประเมินข่าว.....	111
5.	ทักษะที่ใช้ประเมินคุณภาพข่าวของผู้รับสาร	
	ช่วงที่ 1 คุณลักษณะของข่าวโทรทัศน์ที่มีคุณภาพ.....	125
5.1	ต้องเป็นข่าวที่ให้ประโยชน์แก่ประชาชนหรือสังคม.....	125

สารบัญ(ต่อ)

บทที่		หน้า
5.2	ต้องเป็นข่าวที่สามารถนำผู้ชมไปสู่ความจริงของเรื่องได้.....	130
5.2.1	เสนอข่าวถูกต้องตรงตามความจริง.....	132
5.2.2	ข่าวมีน้ำหนัก น่าเชื่อถือ.....	137
5.2.3	ข่าวมีความเป็นกลาง.....	141
5.2.4	ข่าวมีรายละเอียดครบถ้วน สมบูรณ์.....	143
5.2.5	เสนอข่าวเจาะลึก.....	146
5.3	ต้องเป็นข่าวที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ ชวนติดตาม.....	148
5.3.1	การใช้ภาษา.....	148
5.3.2	การเสนอภาพข่าว.....	151
5.3.3	การปฏิบัติงานของผู้ประกาศ.....	156
	<u>ช่วงที่ 2</u> ทักษะคุณภาพข่าวที่สะท้อนจากผลการประเมินข่าว.....	158
6.	สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	
6.1	อภิปรายผล.....	169
6.2	สรุปผลการวิจัย.....	182
6.3	ข้อเสนอแนะ.....	189
6.4	ข้อจำกัดในการวิจัย.....	192
	รายการอ้างอิง.....	194
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	201

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่	
6.1 ตารางสรุปทัศนคติคุณภาพข่าวโทรทัศน์ของผู้สื่อข่าวและผู้รับสาร.....	182

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 องค์ประกอบความเป็นภววิสัย.....	12
2.2 ตัวแปรแทรกในกระบวนการเลือกสรร.....	29
6.1 ที่มาของทัศนะที่ใช้ในการประเมินคุณภาพข่าวของผู้สื่อข่าวและผู้รับสาร.....	188